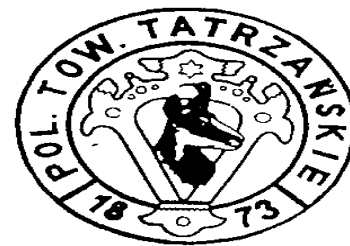

KLIMEK

POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE
BIULETYN INFORMACYJNY ZARZĄDU
ODDZIAŁU SOSNOWIEC

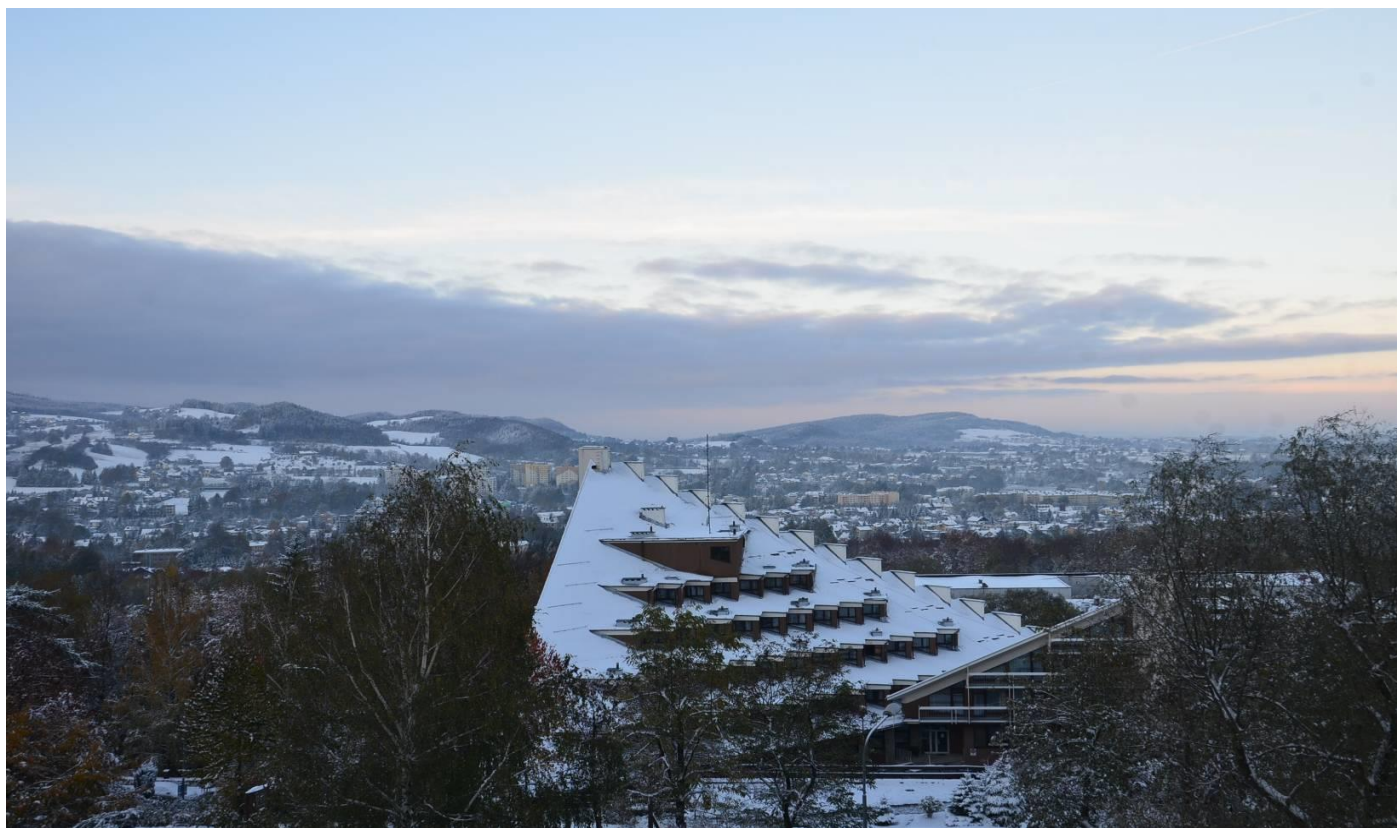
ROK XVII

PAŹDZIERNIK 2012

4(65)

Poznajmy Ustróż

Ustróż to jedyne w Beskidzie Śląskim miasto uzdrowskowo- turystyczne. Jest malowniczo położone w dolinie rzeki Wisły, otoczone zalesionymi grzbietami górskimi Lipowskiego Gronia (743 m npm) i Równicy (884 m npm) od wschodu oraz Czantorią Wielką (995 m npm) i Małą (866 m npm). Po raz pierwszy wymieniono Ustróż w 1305 r. jako osadę książąt cieszyńskich. Na mapie Polski sporządzonej ok. 1558 r. przez Wacława Grodeckiego dedykowanej królowi Zygmuntowi Augustowi zamieszczono nazwę Ustróż. Oznaczała ona miejsce ustronne, zaciszne położone na uboczu. Od II poł. XVI w. Ustróż stanowił własność szlachecką a od I poł. XVII w. część dóbr Habsburgów.

Widok na Ustróż

/ Fot. Zbigniew Jaskiernia /

Do XVIII w. wioska miała charakter pastersko-rolniczy. Pierwsze wzmianki o pobycie kuracjuszy pochodzą z połowy tego wieku. Przyjeżdżano tu ze względu na łagodny klimat, uroki gór i tzw. kuracje serwatkowe, którymi leczono choroby przewodu pokarmowego i anemię. Odkrycie rudy żelaza i uruchomienie huty w 1772 r. a później kuźni, odlewni i walcowni zmieniło Ustroń w osadę przemysłową. Hutnictwo wpłynęło również na rozwój lecznictwa. Hutnicy zauważyli, że woda ogrzana żużlem wielkopieczowym łagodzi bóle reumatyczne. Odkrycia te zostały potwierdzone badaniami lekarskimi i już w 1804 r. z nakazu księcia Alberta wybudowano łaźnię z zajazdem umieszczając tablicę z łacińskim napisem: „Arcyksiążę Albert wystawił ten budynek, aby gorące wody uzdrowiały chorych. 1804”. W II połowie XIX w. odkryto źródło wody żelazistej oraz pokłady borowiny, co przyczyniło się do zainteresowania Ustroniem jako kurortem. Leczono tu choroby reumatyczne, dolegliwości stawowo-mięśniowe oraz choroby układu oddechowego. W 1882 r. Rząd Krajowy w Opawie zatwierdził Ustroń jako austriackie uzdrowisko. Od 1901 r. znany stał się Zakład Kąpeli Borowinowych. W okresie międzywojennym nastąpiła elektryfikacja wsi, uregulowano rzekę Wisłę, wybudowano basen kąpielowy, korty tenisowe, uporządkowano parki i ścieżki spacerowe. 28 grudnia 1956 r. Ustroń otrzymał prawa miejskie, w 1967 r. prawa uzdrowiska, a w 1972 r. Wojewódzka Rada Narodowa w Katowicach uchwaliła dla niego statut. W dolinie Jaszowiec w latach 60. powstała dzielnica wczasowa z obiektami zwanymi „gronowce”, „liniowce”, „wielotraktowce”. Na Zawodziu w latach 70. wzniesiono nowoczesne ośrodki o charakterystycznym kształcie „piramid”, powstał Śląski Szpital Reumatologiczny. Obecnie leczy się tu choroby narządy ruchu, układu krążenia, dróg oddechowych i obwodowego układu nerwowego.

Czantoria Wielka (995 m npm) jest najwyższym wzniesieniem nad Ustroniem. Grzbietem góry przebiega granica państwowa z Republiką Czeską. Góra owiana wieloma legendami. Jedna z nich głosi, że wewnątrz w olbrzymiej pozłacanej komnacie siedzą śpiący rycerze i czekają, kiedy zagra trąbka do boju, aby złożyć wyplenić, a miłość i sprawiedliwość rozsiać po świecie. Wielką atrakcją Czantorii jest kolej linowa. Nowoczesna 4 osobowa kolej linowa została uruchomiona 25 grudnia 2006 r. Powstała w miejsce funkcjonującej tu od 1967 r. kolejki 2 osobowej. Obecnie w czasie 1 godziny kolej może wywieść na polanę Stokłosica ok. 1800 osób, czas przejazdu ok. 6 minut przy prędkości 5 m/s. Długość trasy kolei 1640 m, różnica poziomów między górną i dolną stacją 462 m. W okresie zimowym czynne są trasy narciarskie: czerwona o dł. 1900 m i niebieska o długości 2600 m. Z tarasu widokowego obok górnej stacji kolei roztacza się piękna panorama na Ustroń i dolinę rzeki Wisły. Od górnej stacji wyciągu w ok. 30 minut można dojść na szczyt Czantorii i wspiąć się na wieżę widokową, z której przy bardzo dobrej widoczności można zobaczyć całe Beskidy i Tatry. Wieża jest po stronie czeskiej, ale bilety można zapłacić także w złotych.

Na polanie Stokłosica poniżej górnej stacji kolei linowej znajduje się letni tor saneczkowy. Tor został oddany do użytku w sierpniu 1997 r. i czynny jest w okresie letnim.

Oprócz Czantorii kolejnym ważnym szczytem w okolicy jest Czantoria (884 m npm). Jest bardzo popularna ze względu na łatwą dostępność. Można na szczyt wjechać samochodem. Można wejść czerwonym szlakiem z Ustronia. Czas przejścia ok. 1h 15 min. Jest tu schronisko turystyczne oraz kilka bardzo ciekawych lokali gastronomicznych, w których serwowane są regionalne potrawy. Z podszczytowej polany roztacza się wspaniała panorama na pasmo Czantoria- Stożek i Baraniogórskie. W dni pogodne widoczna jest Mała Fatra i szczyty górskie leżące za Olzą i po czeskiej stronie.

Jedną z większych atrakcji na zboczach Równicy jest Rodzinny Park Rozrywki „Extreme Park”. Znajduje się tu całoroczny tor saneczkowy typu „Roller Coster”. Tor ma długość 600 m i 200 m podjazdu specjalnym wyciągiem. Oprócz toru jest planetarium, kino 4D, batuta, ścianka wspinaczkowa i strzelnica interaktywna. W pobliżu znajduje się park linowy o bardzo zróżnicowanych trasach zarówno dla najmłodszych i starszych. Natomiast na południowym zboczu Równicy znajduje się Leśny Park Niespodzianek. Można do niego dojechać samochodem lub dojść pieszo kierując się żółtymi znakami szlaku spacerowego. Otwarty w lipcu 2002 r. zajmuje powierzchnię ok. 14ha. W parku można zobaczyć m.in. żubry, jelenie, sarny, daniela, muflony i dziki. Część zwierząt swobodnie przechadza się wśród zwiedzających, można je karmić oraz pogłaskać. Atrakcją parku jest stacja ptaków drapieżnych (orły, sokoły, jastrzębie) i sów oraz pokazy ich lotów prowadzonych przez wykwalifikowanych sokolników. Wśród starodrzewia bukowego wytyczonych jest wiele ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych. Dla dzieci atrakcją jest kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy oraz wspaniała aleja najpopularniejszych bajek z ruchomymi figurkami.

W Ustroniu znajduje się wiele atrakcji turystycznych, które warto zwiedzić. Jedną z nich jest Muzeum Ustrońskie im. Jana Jarockiego przy ul. Hutniczej 4. Powstało z inicjatywy długoletniego dyrektora Zakładów Kuźniczych Jana Jarockiego (1899-1980). Muzeum mieści się w dawnym zabytkowym budynku dyrekcji huty „Klemens”, która istniała na tym miejscu w latach 1772-1897. Można tu poznać w dziale Hutnictwo i Kuźnictwo historię ustrońskiego przemysłu hutniczego, obejrzeć modele różnych maszyn i urządzeń oraz niektóre wyroby hutnicze i kuźnice. W dziale Historii i Etnografii zobaczyć można obraz pędzla Ludwika Konarzewskiego „Wesele” oraz przedmioty i stroje, które używano w przeszłości.

Organizowane są tu również wystawy czasowe o różnej tematyce. W Ustrońskiej Galerii Sztuki Współczesnej. Podziwiać można prace artystyczne miejscowych twórców. Muzeum zostało otwarte w kwietniu 1986 r. i czynne jest cały rok.

Przy ul. 3 Maja 68 znajduje się Oddział Muzeum „Zbiory Marii Kalickiej”. Muzeum znajduje się w budynku byłej właścicielki Marii Kalickiej, która ofiarowała go miastu z przeznaczeniem na cele muzealne. W muzeum można obejrzeć druki bibliofilskie, exlibrisy, drzeworyty i medale, które zgromadziła kolekcjonerka Maria Skalicka, a także ręcznie malowaną porcelanę, stroje cieszyńskie i hafty. W muzeum istnieje również Klub Propozycji. Organizowane są liczne spotkania oraz wystawy czasowe. Muzeum czynne jest od 1993 r.

Przy ul. Ogrodowej 1 znajduje się Muzeum Regionalne „Stara Zagroda”. Jest to rekonstrukcja istniejącej w tym miejscu zagrody (budynek mieszkalny i gospodarczy). Pierwotny budynek mieszkalny konstrukcji zrębowej pochodził z 1768 r. Wykorzystano z niego odrzwia i dwa stropy. Budynki posiadają dachy dwuspadowe, kryte gontem. W XIX i XX poł. XX wieku takie obiekty były typowe dla Ustronia. Wewnątrz dawnego budynku mieszkalnego znajdują się bogate zbiory etnograficzne, natomiast budynek gospodarczy służy użyteczności publicznej. Rekonstrukcję wykonał właściciel Bronisław Palarczyk w latach 80. XX wieku. W grudniu 1998 r. zostało uruchomione prywatne muzeum etnograficzne pod nazwą „Stara Zagroda”. Muzeum czynne jest w letnim sezonie turystycznym.

Przy ul. Partyzantów 1 znajduje się Muzeum „Rdzawe Diamenty”. W muzeum można obejrzeć motocykle różnych marek i różnych okresów, przedmioty związane z motoryzacją minionych lat. Jest to fascynujące miejsce dla miłośników starej motoryzacji.

Na zboczach Równicy przy szlaku czerwonym biegnącym z Ustronia w Bieszczady znajduje się kamienny ołtarz z XVII w. Było to miejsce kultu, zgromadzeń i odprawiania nabożeństw przez protestantów w czasie prześladowań religijnych w latach 1654-1709. Na pamiątkę tamtych wydarzeń co roku w czasie święta Bożego Ciała odprawiane są nabożeństwa.

Przy ul. I. Daszyńskiego znajduje się „Dąb Sobieskiego”. Jest to pomnik przyrody, który według legendy zasadzili mieszkańcy Ustronia na pamiątkę przejścia oddziałów króla Jana Sobieskiego w drodze na Wiedeń. Wysokość dębu wynosi 30 j, a obwód wynosi 6,45 m.

Przy ul. Katowickiej 203 znajduje się Park Ruchomych Dinozaurów. Park usytuowany jest przy drodze dwupasmowej prowadzącej do centrum Ustronia. Można zobaczyć ciekawe stworzenia żyjące w dawnych epokach. Każdy z gatunków jest opisany i pobyt w parku może być wspaniałą edukacją. Czynny jest cały rok.

Jedną z nowych inwestycji jest Park Zdrojowy i Pijalnia Wód przy ul. Sanatoryjnej 9. Nowoczesny przeszklony budynek architekturą nawiązuje do charakterystycznych „piramid”. Obok pijalni jest fontanna z wodą solankową, czynna poza okresem zimowym. Można przy niej skorzystać ze zdrowotnych inhalacji. Znajdują się tu również przyrządy do ćwiczeń ruchowych.

W samym centrum miasta przy ul. Brody znajduje się Mural- Miejska Biblioteka Publiczna. Powstał w 2011 r. w ramach rewitalizacji gmachu budynku z 1902 r. i pawilonu dostawionego znacznie później na jego tyłach. Mural pokrywa siedem ścian, łącznie o pow. ok. 500 m². Znajdują się tu kopie wnętrz bibliotek w Dublinie i Edynburgu. W malowidła wkomponowane są również lokalne detale: charakterystyczne dla Ustronia miejsca oraz portrety między innymi Jana Wantuły, miejscowego bibliofila i patrona placówki.

W Ustroniu znajduje się 8 kościołów różnych wyznań.

- Kościół ewangelicko- augsburski pw. Apostoła Jakuba Starszego znajduje się przy Placu Kotschego 4. Pochodzi z 1835 r, wieża z lat 1856/57, prezbiterium zwrócone na zachód. Wnętrze trójnawowe z pawlaczami w nawach bocznych. Ambona z przełomu XVIII/XIX wieku o cechach rokokowych. W prezbiterium ołtarz projektu wiedeńskiego architekta Ruprechta oraz obraz „Ostatnia Wieczerza” z pocz. XIX w., pędzla J. Stetke.

- Kościół pw. św. Anny znajduje się przy ul. Zabytkowej 3. Jest to najstarszy drewniany kościół w Ustroniu. Wzniesiony z fundacji Antoniego Goczałkowskiego, konsekrowany w 1769 r. Posiada budowę zrębową i prezbiterium zwrócone na zachód. Przykryty dwuspadowym dachem, krytym gontem. We wnętrzu m.in. późnobarokowy ołtarz z końca XVIII w. z obrazem patronki kościoła. Przy kościele cmentarz liczący ponad 600 lat oraz drewniana dzwonnica z 2000 r. z czterema dzwonami: „Chrystus Król”, „św. Anna”, „Jan Paweł II” i „Najświętsza Maria Panna”.
- Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego znajduje się przy ul. Lipowskiej 133. Wybudowany został w latach 1808-10. We wnętrzu znajduje się drewniany ołtarz główny z płaskorzeźbą Podwyższenia Krzyża Świętego z 1852 r., ołtarz Matki Bożej Różańcowej z 1895 r., ambona z płaskorzeźbą Dobrego Pasterza z 1895 r.
- Kościół pw. Św. Klemensa znajduje się przy ul. Daszyńskiego 15. Poświęcony został w dniu 23.09.1788 r. W następnym stuleciu wzniesiono murowaną wieżę w miejsce drewnianej oraz powiększono o transept. Po II Soborze Watykańskim wnętrze kościoła przystosowano do wymagań odnowionej liturgii. W latach 2010-11 przeprowadzono remont kościoła. Zmieniono wyposażenie prezbiterium, przeprowadzono remont dachu i odnowiono elewację. Od frontu kościoła uwagę zwracają dwie duże rokokowe figury- św. Józefa z dzieciątkiem i Jana Nepomucena z rzeźbami aniołków z II poł. XVIII w., dłuta Waława Donata ze Skoczowa.
- Kościół pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski znajduje się przy ul. Dominikańskiej 14. Znajduje się w dzielnicy Hermanice. Patronką jest Najświętsza Maria Panna Królowa Polski ponieważ zezwolenie na budowę dotarło w dniu 3.05.1982 r. w święto Królowej Polski. Od 1987 r. parafia prowadzona jest przez Zakon Ojców Dominikanów. Słynie z dominikańskich rekolekcji akademickich, organizowanych przez o. Jana Górę z Poznania. W kościele znajduje się różaniec, który papież Jan Paweł II w dniu 22.05.1995 r. przelatując nad Hermanicami zrzucił z pokładu helikoptera.
- Kościół pw. Dobrego Pasterza znajduje się przy ul. Polańskiej 95. Pierwsza msza św. W nowym kościele odprawiona została 10 sierpnia 1986 r. Kościół posiada bryłę, nawiązującą do „piramid”- budynków charakterystycznych dla dzielnicy rehabilitacyjno-wczasowej Zawodzie. Na wieży znajdują się cztery dzwony o imionach: „św. Barbara i św. Michał”, „Dobry pasterz”, „Matka Boska Wędrowniczka” oraz „św. Piotr i św. Paweł”. We wnętrzu kościoła umieszczone są m.in. obrazy malowane przez rodzinę Konarzewskich z Istebnej.
- Kościół pw. Chrystusa Króla Wszechświata znajduje się przy ul. Sanatoryjnej 8. Ufundowany został przez mieszkańca Ustronia jako wotum błagalne o wyniesienie na ołtarze Sługi Bożej Rozalii Celakówny- mistyczki i czcicielki Jezusa Chrystusa Króla. Konsekrowany 9 września 2006 r. Projekt wystroju wnętrza oraz część prac wykonana została w Wenecji i Padwie przez Elżbietę „Barbarę” Lenart. Organy piszczałkowe na chórze sprowadzono z Norwegii.
- Kościół pw. Apostoła Mateusza znajduje się przy ul. Polańskiej 87. Jesienią 1979 r. Parafia Ewangelicko- Augsburgska w Ustroniu rozpoczęła budowę Kaplicy Ewangelickiej w Filiale Polana. Prace trwały cztery lata i 9.10.1983 r. kaplica została poświęcona przez ks. Biskupa Janusza Narzyńskiego. W roku 1987 istniejącą kaplicę przebudowano i przemianowano na Kościół AP. Mateusza.

Tym co przynosi sławę uzdrowisku to borowina i solanka. Borowina jest biologicznie czynnym rodzajem torfu o specyficznych właściwościach fizykochemicznych. Wokół Ustronia jest wiele szlaków turystycznych.

WYDAWCA: POLSKIE TOWARZYSTWO TATRZAŃSKIE O/PTT im.Gen. M.Zaruskiego
Organizacja Pożytku Publicznego Nr KRS 0000115547
41-200 Sosnowiec ul.3 Maja 29/4A tel: 0-32-2663815, www.sosnowiec.ptt.org.pl
Redakcja: Redaktor Naczelny - Zbigniew Jaskiernia, Krzysztof Czesak - Członek Redakcji